

MUZEUM ARCHEOLOGICZNE W POZNANIU

FONTES
ARCHAEOLOGICI POSNANIENSES

ANNALES MUSEI ARCHAEOLOGICI POSNANIENSIS

VOL. XXV (1974)

POZNAŃ

1 9 7 5

SPIS TREŚCI

Włodzimierz Błaszczyk: 25 lat „Fontes Archaeologici Posnanienses”	1
Dobromir Durczewski, Zbigniew Pieczyński: Z działalności konserwatora archeologicznego w Wielkopolsce do roku 1974	14

PRACE I MATERIAŁY

Jan Żak: Próba przedmiotowego modelu kultury społeczeństw młodszego i schyłkowego paleolitu (strefy śródziemnomorskiej)	28
Ryszard Grygiel: Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej w Woli Kożuszkowej, woj. Bydgoszcz (stanowisko 1)	60
Tadeusz Wiślański: Jama kultury pucharów lejkowatych z elementami grupy górowskiej kultury lendzielskiej z Borówka Nowego, woj. Leszno (stanowisko 1)	69
Andrzej Prinke, Wanda Tetzlaff: Wyniki badań wykopaliskowych na stanowiskach z epoki kamienia i wczesnej epoki brązu w Łądzie i w Policku, woj. Konin	74
Stanisław Jasnosz: Materiały do osadnictwa w starszej epoce brązu na obszarze Wielkopolski południowej	85
Eugeniusz Cnotliwy: Cmentarzysko wczesnośredniowieczne w Bugaju, woj. Poznań (stanowisko 9)	95
Krystyna Dębska-Luty: Materiały wczesnośredniowieczne i średniowieczne z osady ludności kultury łużyckiej w Kotlinie, woj. Kalisz	102
Adriaan von Müller: Rozwój miasta Spandau w czasie od VIII do XIV wieku	110
Andrzej Billert, Tadeusz Makiewicz: Badania początków osadnictwa miejskiego w Gubinie, woj. Zielona Góra	140
Mirosława Grabska, Tadeusz Malinowski: Wyniki badań powierzchniowych w rejonie Jeziora Bytyńskiego	160
Aleksandra Lipińska: Wykaz nabytków Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w latach 1969-1971	166
Michał Kobusiewicz, Lech Krzyżaniak: Nowe materiały prehistoryczne z rejonu Starej Dongoli (Sudan)	178
Lech Krzyżaniak: Druga i trzecia kampania badań wykopaliskowych w Kadero (Sudan)	187
Lech Krzyżaniak: Ogólne tendencje rozwojowe społeczeństw nad Nilem w okresie poprzedzającym uprawę roślin i chów zwierząt	196

SPRAWOZDANIA Z BADAŃ

Andrzej Prinke: Pierwszy sezon badań wykopaliskowych osady mezo-litycznej w miejscowości Walga, woj. Poznań	205
Andrzej Prinke: Badania osady wydymowej kultury pucharów lejkowatych w Sierakowie, woj. Bydgoszcz (stanowisko 8)	205
Wanda Tetzlaff: Badania wykopaliskowe osady ludności kultury pucharów lejkowatych w Mrowinie, woj. Poznań, w 1973 r.	207
Tadeusz Malinowski: Badania wykopaliskowe na stan. 4 i 12 w Komorowie, woj. Poznań, w 1973 r.	211
Krystyna Dębska-Luty, Aleksandra Lipińska: Wyniki prac wykopaliskowych na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Łądzie, woj. Konin, w 1973 r.	217
Dobromir Durczewski: Interwencje i orzecznictwo konserwatora do spraw zabytków archeologicznych w Poznaniu w latach 1973-1974	220

DZIAŁALNOŚĆ MUZEALNA

Wanda Tetzlaff: Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego w Poznaniu w 1973 r.	227
Zenon Głogowski: Sprawozdanie z działalności Rezerwatu Archeologicznego w Gieczu, woj. Poznań, w 1973 r.	237

WYSTAWY

Maria Zeylandowa: Wystawa czasowa „Łąd — wczesnośredniowieczny gród nad Wartą”	239
--	-----

OMÓWIENIA

Robert Wetzel, Gerhard Bosinski, Die Bocksteinschmiede im Lonetal (Markung Rammingen, Kreis Ulm) (<i>Andrzej Prinke</i>)	242
Henry de Lumely (red.), La Grotte de l'Hortus (<i>Andrzej Prinke</i>)	243
Gustav Riek, Das Paläolithikum der Brillenhöhle bei Blaubeuren (Schwäbische Alb) (<i>Andrzej Prinke</i>)	246
Peter Florian Mauser, Die Jungpaläolithische Höhlenstation Petersfels im Hegau (<i>Andrzej Prinke</i>)	247
Elsbeth Lange, Beiträge zur mitteleuropäischen Siedlungsgeschichte (<i>Krzysztof Szamałek</i>)	248

Andrzej Prinke

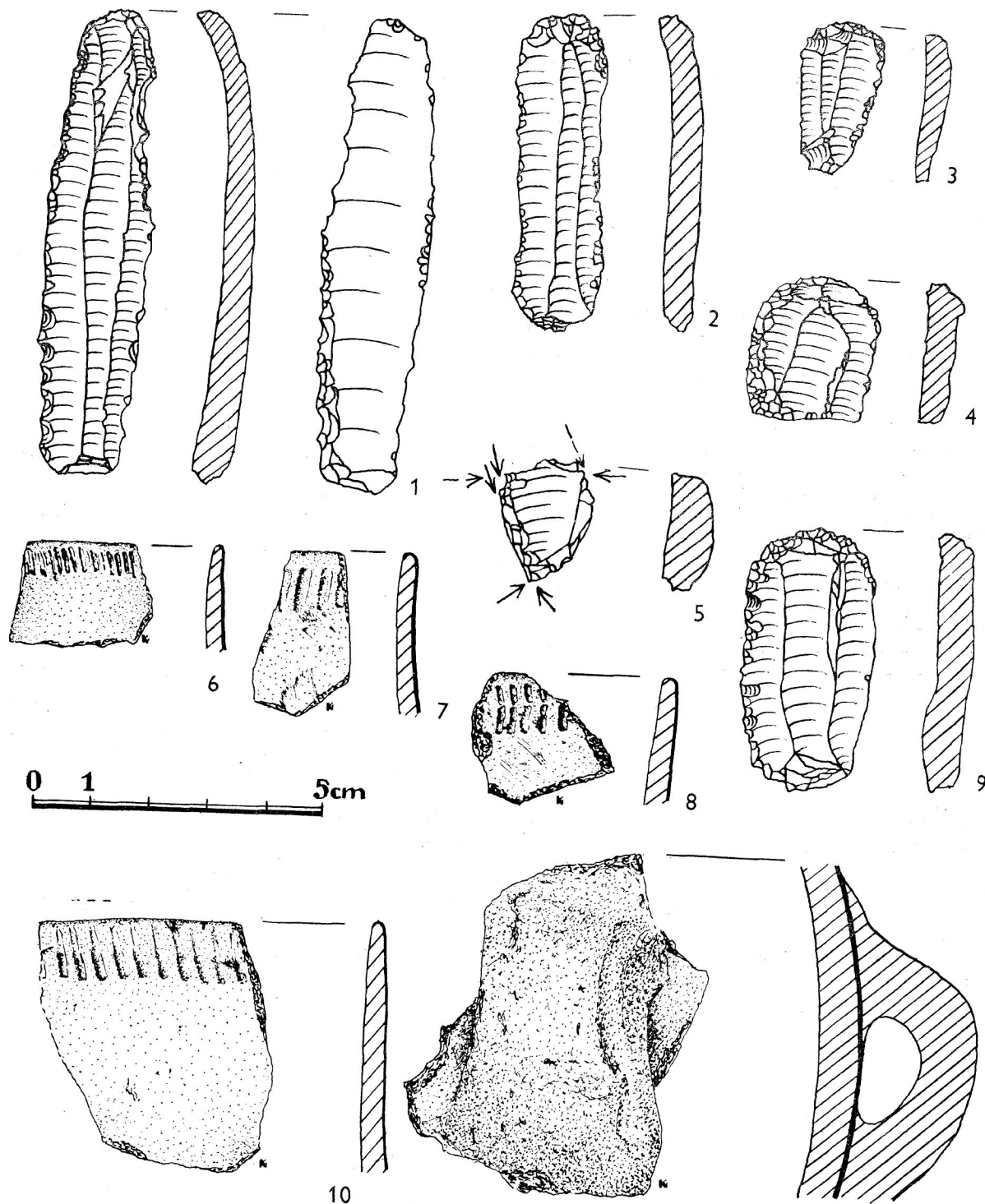
BADANIA OSADY WYDMOWEJ KULTURY PUCHARÓW
LEJKOWATYCH W SIERAKOWIE, WOJ. BYDGOSZCZ

Investigations in a dune-settlement of the Funnel Beaker Culture at Sierakowo, Voivodeship
of Bydgoszcz (site 8)

Untersuchungen einer Dünensiedlung der Trichterbecher-Kultur in Sierakowo, Wojewodschaft Byd-
goszcz (Fundstelle 8)

W dniach od 8 do 20 lipca 1972 r. przeprowadzono ratownicze badania wykopaliskowe na osadzie kultury pucharów lejkowatych w Sierakowie, b. pow. Mogilno. Badaniami kierował autor sprawozdania, fi-

nansował Wojewódzki Konserwator Zabytków w Bydgoszczy. Stanowisko 8 leży na piaszczystym wzniesieniu, bezpośrednio na S od toru kolejowego z Kruszwicy do Strzelna i na W od drogi polnej

Ryc. 1. Sierakowo, woj. bydgoskie. Zabytki krzemienne (1-5, 9); fragmenty naczyń glinianych (6-8, 10, 11)
 Fig. 1. Sierakowo, Voivodeship of Bydgoszcz. Flint implements (1-5, 9); pottery (6-8, 10, 11)
 Abb. 1. Sierakowo, Wojewodschaft Bydgoszcz. Feuersteinartefakte (1-5, 9); Keramik (6-8, 10, 11)

z Rudunku do Wycinek. Osada została odkryta przez Z. Zakrzewskiego w 1904 r. i była następnie wielokrotnie wymieniana w literaturze archeologicznej pod nazwami: Sierakowo, Budy i Rudunek¹. Obecnie

na tym terenie znajduje się szkółka leśna, stanowiąca główne zagrożenie dla osady.

Badaniami wykopaliskowymi objęto 270 m² powierzchni obiektu. Eksplorację prowadzono metodą

¹ L. Kozłowski, *Wielkopolska w epoce kamiennej. Część II*, „Przegląd Archeologiczny”, R. I-III: 1921, z. 1-2, s. 41-42; A. Prinke, *Badania weryfikacyjne stanowisk z epoki kamienia na terenie powiatu mogileńskiego*, „FAP”, t. 23: 1972, s. 210-

-212; A. Prinke, T. Wiślański, *Materiały do osadnictwa w epoce kamienia na terenie powiatu mogileńskiego*, „FAP”, t. 23: 1972, s. 7-9, 13-14, 16, 18-22, 29-30, 32-36.

ław i kwadr, operując odcinkami o powierzchni 1 m². Materiały zabytkowe występowały licznie na powierzchni oraz w warstwie próchnicy, zachowanej tylko na części obszaru i w luźnym piasku wydmy. Poszczególne odcinki zawierały od kilku do dwustu kilkudziesięciu zabytków ceramicznych i krzemienych. Calec stanowił pomarańczowożółty piasek, zalegający na głęb. 0,15-0,7 m. Stanowisko ulegało w przeszłości silnym procesom niszczenia poprzez działalność wiatru i orkę, toteż nie zachowały się na nim żadne obiekty mieszkalne czy gospodarcze. Nie zaobserwowano również wyraźnych skupisk zabytków. Granicę osady wyznaczyć można jedynie od strony północnej, gdyż z pozostałych trzech stron otacza ją las.

Uzyskany materiał archeologiczny wskazuje na osadowy charakter stanowiska. Zabytki krzemienne świadczą o stosowaniu w wytwórczości krzemieniarskiej zarówno techniki odłupkowej i wiórowej, jak i łuszczeniowej. Wśród narzędzi krzemienych (58 okazów) zdecydowanie dominują drapacze (32 egzemplarze), najczęściej w odmianie odłupkowej, krępej i płaskiej, z symetrycznie zakolonym drapiskiem, stanowiącej główną formę w inwentarzu wyrobów

krzemienych kultury pucharów lejkowatych na Kujawach. Pozostałe narzędzia, to: skrobacze, rylce, półtylczak, zdławiec, wióry i odłupki łuskane oraz drobny fragment gładzonej siekierki krzemiennej. Narzędzia te wykonane są w większości z surowców importowanych (krzemień czekoladowy górnoastardzki — 20 okazów, świeciechowski — 13, jurajski — 1, pasiasty — 1). Odkryto też kilka narzędzi ze skał krystalicznych: siekierkę, kamień żarnowy i dwa rozcieracze. Silne rozdrobnienie materiału ceramicznego uniemożliwiło rekonstrukcję całych naczyń bądź większych ich fragmentów. Po wstępnym przeglądzie tej grupy zabytków wyróżniono szereg cech morfologicznych i zdobniczych, które pozwalają wiązać z fazą wczesnowiörecką kultury pucharów lejkowatych. Cechy te, jak również domniemane ślady lekkiej budowli mieszkalnej w rodzaju szafasu oraz struktura zespołu wyrobów krzemienych (wyraźna dysproporcja pomiędzy ilością narzędzi a ilością półsurowca, różnica średnich wartości metrycznych obu tych grup wyrobów, całkowity brak odpadków technicznych) pozwalają określić zbadany obiekt jako krótkotrwałe, prawdopodobnie jednosezonowe obozowisko.